

pince részletei kerültek elő, valamint egy középkori eredetű kút és a ház udvarának eredeti rétegsora. Utóbbi különösen azért jelentős, mivel a környéken a házak szanálása után szintsüllyesztést hajtottak végre, és egyedül az iskolaudvar őrizte meg az eredeti feltöltési rétegeket. Az iskolától É-ra lévő terület nagy részét (egykor Medve u. 9–11.) már 1994-ben feltártuk, mindössze egy kb. 12 m széles sávot kellett még megkutatnunk a terület É-i végében (egykor Medve u. 13.), hogy a tervezett épület teljes felszínét átvizsgálhassuk. Ezen a felületen az 1994-es feltárásokhoz hasonlóan faépületek maradványaira bukkantunk, amelyek az Árpád-kortól folyamatosan épültek a helyszínen, napvilágra került egy középkori pince részlete is.

A Medve u. 13. sz. telken szelvényeink közvetlenül kapcsolódtak a korábbi, 1994-es feltáráshoz. Az akkor napvilágra kerül római kori épületek újabb részleteit tártuk fel a 2–3. századi periódusból. Előkerült egy nagyméretű lapos kövekből álló járósínt maradványa. A korábbi, első századi periódus feltáráására nem kerülhetett sor, mert a későbbi periódusok elbontása nélkül nem fértünk hozzá. A kutatás célja is a 2–3. századi emlékek fekvésének és állapotának meghatározása volt, az épülő iskola alapozási cölöpeinek ideális elhelyezéséhez. A Medve u. 5–7. telken, az iskola É-i udvarán végzett munkák során jelentős volt a korábban feltárt K–Ny-i irányú csatornázott útból D felé kiágazó csatornarészletének feltárása. Itt is sikerült néhány falmaradványt dokumentálnunk, de sajnos az újkori meszesgödörök, csatornák, bombatölcsér az emlékek nagy részét megsemmisítette. A D-i udvar jelentette az ez évi kutatások nagy szenzációját. Itt ugyanis rengeteg, a későbbi bolygatás ellenére látványos részlete megmaradt egy fürdő több helyiségének. Előkerült a hozzá tartozó fűtőhelyiség (praefurnium részlete) is. Az épület kialakításának több periódusa is megfigyelhető volt. Említésre méltó még egy téglalap formájú, lapos kövekből száraz falazással készített kút vagy ciszterna. Ennek feltárását azonban a rendelkezésünkre álló idő alatt nem tudtuk befejezni. A korai periódusok vizsgálatára itt sem kerülhetett sor. Örömteli azonban, hogy a romok majdani bemutatásának lehetőségét az iskola tervezése során az alsó szinten biztosították, így a kutatások folytatásának a későbbiekben nincs akadálya. A romokat geotex szövetvel takarták le, felületüket és oldalukat homok védőréteggel vették körül. Erre került megfelelő tömörítéssel a földvisszatöltés.

A romok állagmegóvását H. Vladár Ágnes és Gillyén Nándor műemléki szakmérnökök szakmai irányításával végezték. Munkatársak: Benda Judit régész, Málik Éva rajzoló, Viemann Zsolt geodéta, Bakos Margit és Komjáthy Péter fotós, Nagy Alexandra technikus.

H. KÉRDŐ KATALIN – VÉGH ANDRÁS

47. Budapest, II. Tölgyfa utca 3. – Henger utca 2.
B, Ró, Á, K

A telken (hrsz. 13509), amelyre mélygarázs és irodaház épül, a beruházó megbízásából végeztünk három ütem-

ben megelőző feltárást. Február–május hónapban nyílt lehetőségünk a tervezett A épületszárny helyén a már 2000-ben megkezdett feltárás befejezésére. Ezen kívül a főépület helyén augusztusban, a B épületszárny helyén szeptember–októberben kutattunk.

Az A épületszárny folytatásában a 2000-ben megtalált egyik legfontosabb középkori objektum, a 15. századi, É–D-i irányú köves út további részleteit nem sikerült megfigyelnünk, mert az újkori bolygatás itt mélyebbre nyúlt. Az első középkori réteg az út alatti Luxemburgi Zsigmond (1387–1437) pénzeivel datált planírozás volt. Alatta, már a középkori–római váltórétegbe ásva folytatódott a kisméretű, szabadban álló, 13. századi kemencék sora. A főépület helyén a megfigyelés során került elő az a tört kőből rakott, K–Ny-i irányú, boltozatos alagút, melynek Ny-i folytatását a remíz épületével teljesen elpusztították, így csak mintegy 4 m hosszú szakaszát tudtuk megfigyelni, beomlott lejárati része azonban előkerült. A pincegátdorba 16. századi réteg omlott be, az alagút csak a 18. század elején töltődött fel fekete iszapos hordalékkal. A pince további részei az A és B épületszárny közötti udvarrészre esnek, így erre nem volt lehetőségünk folytatni a kutatást, pedig erre a pince kiterjedésének meghatározása és pontos datálása szempontjából nagy szükség lett volna.

Itt került elő egy nagyobb méretű 13. századi kemence is, melynek platniját kétszer megújították, mindhárom platniba nagy mennyiségű, jellegzetes 13. századi, fehér anyagú, bekarcolt csigavonaldíszű fazék-töredéket tapasztottak.

A B épületszárny helyén a Henger utcával párhuzamosan épített 19. századi ház pincéi szinte minden középkori jelenséget elpusztítottak. A megmaradt objektumok a 13. századra keltezhetők. Előkerült egy K–Ny-i irányú, mintegy 3,5 m széles köves út kb. 6 m hosszú szakasza. Az út közvetlenül egy kőfalú, római épület omladékára épült. Az út kövei között a 13. századi kerámatöredékeken, patkó- és szögtöredékeken kívül sok római kerámia is volt. Az úttól É-ra került elő egy döngölt agyagpadlós épület újkori beásásokkal erősen bolygatott részlete. (A megfigyelhető alapterület kb. 2×4 m volt.) Az agyagpadlót egy szintén agyagból épült fal osztotta két részre. A falat gerendaváz tarthatta, az előkerült mintegy 2 m hosszú szakaszon egy nagyobb cölöplyukat figyeltünk meg, amelyet az agyagtapasztás körbevett. A fal mindkét oldalát vakolták, K-i oldalon egy helyütt a vakolat kétrétegű volt. Megtalltuk az elégett, padlóra zuhant ajtó maradványait is a Ny-i helyiségben.

A kutatott telek a római kori topográfia szerint a Fő utca–Csalogány utca–Fazekas utca–Kacsa utca által határolt területre lokalizált római tábortól való távolsága alapján már mindenképpen az ahhoz tartozó vicus területére esik. A limesút a mai Fő utca Ny-i oldalán a telek K-i határától mintegy 60–80 m-re futhat. A telek É-i, jelenleg nem kutatott részén feltételezhető a Tölgyfa utca 24-ben megfigyelt K–Ny-i irányú út részlete. Szel-

vényeink részben kapcsolódtak az 1999–2000-ben feltárt felületekhez. Az akkor feltárássra került paticsfalú, sárga agyagpadlós épület újabb részletei kerültek napvilágra egy mintegy 7,5×5 m-es felületen (az A épületszárny helyén). Sajnos teljes kiterjedésének megállapítására nem volt lehetőség. Egyrészt a beépítendő felület nem volt akkora kiterjedésű, másrészt a későbbi római periódus, melynek kőalapozású falai (többnyire csak falkiszedések formájában ránk maradván) több helyen elvágta az agyagpadlókat. Így nem lehet megállapítani, hogy ezeken a részeken voltak-e az épületnek osztófalai. A falalapozások nyomai általában 30 cm szélesek voltak, a padlófelületeket égett paticsomladék borította. A rögök hátoldalán jól megfigyelhetők voltak a vesszők lenyomatai. Az épületet tűz pusztította el. A padlóról 1. századi érmék, niello technikával díszített nyelű, műhelybélyeggel (VRBAN[VS]) ellátott bronz strigilis („testkaparó”), bronz kocsidísz, bronz szűrőedény, melynek nyele hiányzott, kisebb bronztöredékek kerültek elő. Ezek alapján arra gondolhatunk, hogy az épület talán javító műhely lehetett. Erre utal a tárgyak eltérő funkciója, töredékes, vagy hiányos voltak, valamint az, hogy részben bizonyítottan (a strigilis esetében), részben feltételezhetően nem itt készültek.

Az épületnek a tavalyi feltáráson megfigyelt korábbi periódusát itt is sikerült dokumentálnunk. A későbbi periódus pusztulási rétegéből került elő a másik Attist ábrázoló bronz applikáció. A kőalapozású épületek többnyire itt is csak falkiszedések formájában voltak megfigyelhetők. A telek É-i részén (B épületszárny helye) szintén megtaláltuk a paticsfalú periódus maradványait. Itt a falak két oldalán helyenként eredeti helyén maradt meg a habarcsos, fehér vakolat. Ezen a részen a kőperiódus emlékeit szinte teljesen elpusztították a későbbi bolygatások. Összefoglalva az eredményeket elmondhatjuk, hogy a feltárással elsősorban az első századi periódusra vonatkozóan hozott fontos, új eredményeket. Az értékes leletanyagot túl a műhely ittléte a vicus szélét jelezheti. Sajnos a későbbi periódusok esetében sem a településszerkezetre, sem az épületek funkciójára vonatkozóan nem nyertünk jelentős, új információkat.

A szóban forgó területen az elmúlt évek ásatásai intenzív késő bronzkori megtelepedést regisztráltak. Ennek megfelelően az idén is feltártunk néhány urnaezős kultúrába tartozó gödröt, emellett azonban korai bronzkori telepnyomokat is dokumentáltunk.

H. KÉRDŐ KATALIN – KOVÁCS ESZTER – SZILAS GÁBOR

48. Budapest, II. Ürömi utca 39.

U, Ró

2001. szeptember 17. és december 10. között a Budapesti Történeti Múzeum a fenti cím alatti 14844 hrsz-ú telek területén a földmunkával járó beruházással érintett telekrészekon megelőző, teljes felületű feltárást végzett a telek tulajdonosa az Akkád Szövetkezet megbízásából.

A beruházótól kapott rajzok alapján első lépésben a telek két végén tervezett épület helyén végeztünk feltárást. A kutatás során a 0,5–1 m közötti vastagságú újkori feltöltés alatt a Szépvölgyi-árok betöltődött medrét azonosítottuk. A fekete humuszos agyagú feltöltésben római kori épületmaradványt, és neolitikus (dunántúli vonaldíszes kultúra) eróziós úton idekerült nyomait azonosítottuk. A betöltődött természetes árkot a későbbiekben az erőteljes vízmozgások több helyen újra kivájták, és „másodlagos árkokat” alakítottak ki. Ezeknek az árkoknak a betöltése többnyire löszös, kőhor-dalékos. Második lépcsőben az időközben történt tervmódosítás miatt (a két épület között mélygarázst terveztek) szükségessé vált a teljes telek átvizsgálása. A két korábbi felület között húzott kutatóárkokban az ósárok humuszos betöltésében előkerült egy pontosan be nem azonosítható korú gyermekcsir, továbbá egy a dunántúli vonaldíszes kultúra idejére meghatározható gödörobjektum, amelyben tüzelés nyomait azonosítottuk. A régészeti rétegek alatt az árok medrének kőágyazatát figyeltük meg.

Az ásatáson részt vett Anderkó Krisztián régészhallgató.

KÁRPÁTI ZOLTÁN

49. Budapest, III. Fényes Adolf utca 4.

Ró, Kk

2001. június–július folyamán építkezést megelőző feltárást végeztünk a címmel megjelölt telken a beruházó költségén.

A terület az aquincumi katonaváros D-i részében fekszik, a limesút Ny-i oldalán. Az ásatás során előkerült a limesút úttestjének Ny-i széle és az azt kísérő csatorna.

Az út Ny-i oldalán állott ház kiterjedését sikerült meghatározni. A 2. század elején épült házat többször átépítették és bővítették, a terület a 4. században is lakott volt. Az épületek elhagyása után előkerült sírok az 5. századra tehetőek.

NÉMETH MARGIT – MADARASSY ORSOLYA

50. Budapest, III. Hajógyár utca

Ró, Kö, Ú

2001. szeptemberében az utca D-i útpadkája mentén munkagéppel átlag 1 m szélességű közműárkot ástak 90 cm mélységben. Az óbudai Zichy-kastély É-i homlokzata előtt futó árkot a főtér ÉK-i szélétől hajtották a Duna irányába. Észlelésünk után a munkálatokat Németh Margit római koros kolléganő felügyelete alatt folytatták. Az árok K-i felének dokumentálása után, ahol egy kváderkövekből kirakott bélésű újkori kút került elő, a fektetési és temetési munkálatokat folytatták. A közműárkok Fő tér felőli feléről megállapodás született a kivitelezővel, hogy az árokszakas részletes vizsgálata és dokumentációja, illetve a kitermelt föld tüzetes átvizsgálása után lehet foly-